

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT JE BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

**advies spuitzone
"Volkel West II"**

DE OMGEVINGSJURIST

Postbus 24037
3007 DB Rotterdam

T: 010 – 320 0759

www.omgevingsjurist.nl
info@omgevingsjurist.nl

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT JE BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

Wie is mr. Marian Harberink?

mr. Marian Harberink is gespecialiseerd in de doorwerking van milieu in het bestemmingsplan. Eén van haar specialisaties is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op open teelten en de hierbij behorende zonering. Ze adviseert met name gemeenten over dit onderwerp. Naast veel praktijkervaring heeft ze hierover gepubliceerd in de juridische vakbladen Milieu & Recht (*'Intensief gewasbeschermingsmiddelengebruik bij open teelten', M en R 2011/38*) en Bulletin RO totaal (*'Spuitzones van boomgaarden en een goede ruimtelijke ordening' BROU 2010, nr. 6*).

De Omgevingsjurist heeft onder meer onderbouwingen gemaakt voor de gemeenten Tilburg, Overbetuwe, Houten, Utrecht, Veldhoven, Wijk bij Duurstede en voor makelaars, projectontwikkelaars en kwekerijen.

Gemeente Uden
t.a.v. het college van B&W
Postbus 83
5400 AB UDEN

ADVIES SPUIZZONE

Rotterdam, 24 maart 2014

Geacht College,

1. Aanleiding

Op basis van de gegevens die ik heb ontvangen, bent u voornemens om nieuwe woningen te bouwen in het plangebied Volkel West II. Aan de zuidzijde van het plangebied, ter hoogte van het adres Vloetstraat 1, wordt het naastgelegen agrarische perceel gebruikt voor maïsteelt.

Om planologisch-juridisch te kunnen meewerken aan het plan, is het nodig dat met het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de Wro. Tijdens de meest recente actualisatie van het geldende bestemmingsplan is de aanduiding 'agrarisch-kwekerij' toegevoegd voor het agrarische perceel. Vanwege deze aanduiding kunnen spuitzones van kwekerijen in juridische zin een rol spelen. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven welke oplossing hier voorhanden is.

2.1 Spuitzones en gevoelige functies

Er gelden in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen, voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige objecten, zoals woningen¹. Vanwege mogelijk vrijkomende drift (verwaaiing van spuitvloeistof) bij het bespuiten van fruitbomen wordt in de bestemmingsplanpraktijk meestal een afstand van 50 meter aangehouden tussen een fruitboomgaard en een gevoelige bestemming. Dit is een in de praktijk gegroeide vuistregel.

Gevoelige functies zijn plaatsen waar regelmatig en voor een groot gedeelte van de dag, mensen verblijven of samenkomen. Woningen met bijbehorende tuinen kunnen als zodanig worden aangemerkt. Bij de afstand van 50 meter wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de agrariër niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van omwonenden. De 50 meter afstand is echter een indicatieve afstand en hangt onder meer af van het soort teelt ter plaatse. Drift in bijvoorbeeld de fruitteelt is door de aard van de bespuiting, met name op- en zijwaarts gericht spuiten, hoger dan bij neerwaartse bespuitingen zoals in de bometeelt. Voor het betrokken bestuursorgaan bestaat zowel bij toepassing als afwijking van deze afstand een

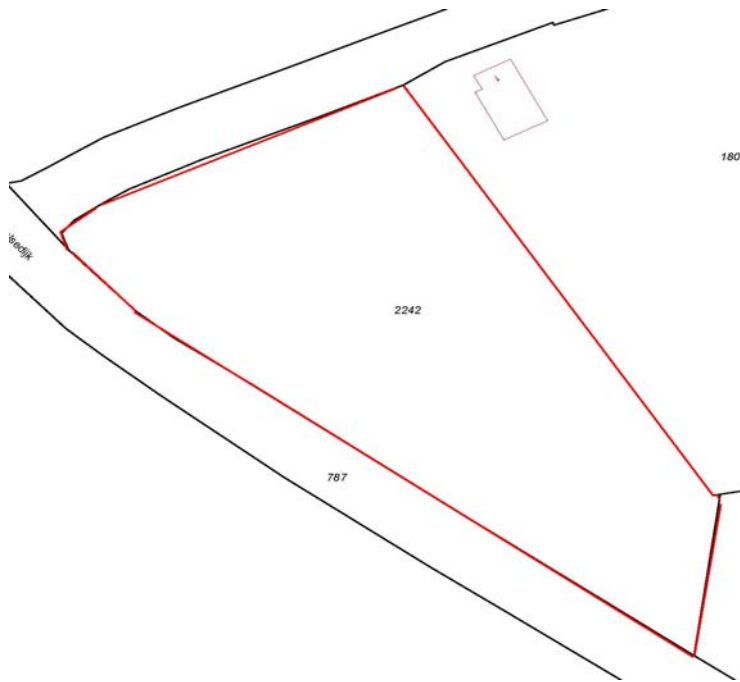
¹ ABRS 22 juli 2009, nr. 200806481/1/R2.

onderzoeksplicht². Een kortere afstand is derhalve mogelijk, mits voorzien van een deugdelijke motivering³.

2.2 Beschrijving omgeving

De beoogde woningbouwlocatie ligt ten noorden van de Vloetstraat in Volkel. Ten noorden van deze locatie is reeds een woonwijk aanwezig. De beoogde woningbouwlocatie ligt aan de rand van de kern van Volkel en kan worden gekenmerkt als een nagenoeg stedelijk gebied met woningen en bedrijvigheid. De zuidwestelijke rand van het gebied betreft agrarisch gebied.

De locatie van het agrarische perceel met maïsteelt staat kadastraal bekend als: gemeente Uden, sectie P, nr. 2242.

Afbeelding 1: uitsnede kadastrale kaart agrarisch perceel

² Artikel 3:2 juncto artikel 3:4 Awb en artikel 3.1.6 Bro en ABRS 31 augustus 2011, no. 200909137/1/R3, ABRS 18 mei 2011, no. 201001510/1/R1.

³ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o.2.7.1

afbeelding 2: uitzicht op perceel nr. 2242 vanaf Boekelsedijk

afbeelding 3: uitzicht vanaf de Vloetstraat op plangebied met daarachter bestaande woonwijk

3.1 Onderzoek omvang spuitzone

Zoals hiervoor staat vermeld is de in de praktijk gegroeide vuistregel van 50 meter indicatief. Dat betekent dat er onder omstandigheden, bijvoorbeeld bij een andere open teelt dan fruitteelt, gemotiveerd van kan worden afgeweken. Omdat elk geval anders is, dient dit per dossier te worden onderzocht en afgewogen. Dat is maatwerk. Uit jurisprudentie van de Afdeling en onderzoek komen de volgende aandachtspunten naar voren:

1. wat wordt planologisch mogelijk gemaakt;
2. welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt;
3. wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen;
4. overheersende windrichting.

Aan de hand van bovengenoemde stappen wordt onderbouwd waarom in dit dossier een kleinere spuitzone kan worden aangehouden dan 50 meter.

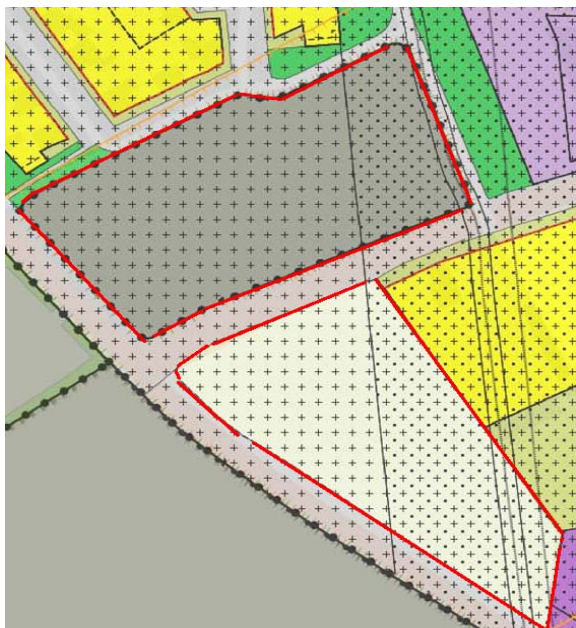
Stap 1 Wat wordt planologisch mogelijk gemaakt

Bestemmingen beoogde locatie en agrarisch perceel

Op de gronden van de beoogde woningen is thans het bestemmingsplan "Volkel 2012" van toepassing. De gronden van de beoogde woningbouw zullen waarschijnlijk bestemd worden als 'Wonen', 'Verkeer' en 'Tuin'.

Op het agrarische perceel is eveneens het bestemmingsplan "Volkel 2012" van toepassing en het heeft hierin de bestemming 'Agrarisch', met de nadere aanduiding 'agrarisch-kwekerij'. Op grond van artikel 3.1 van het geldende bestemmingsplan is ter plaatse van voornoemde aanduiding een kwekerij toegestaan.

Bij het bepalen van de afstand tussen de beoogde woningbouw en het agrarische perceel, dient te worden gekeken naar wat het bestemmingsplan in juridische zin toelaat. Indien het bestemmingsvlak bomen tot aan de perceelsgrens toelaat, dan dient te worden gemeten vanaf de perceelsgrens⁴.

afbeelding 4: uitsnede verbeelding plangebied woningen en agrarisch perceel

⁴ ABRS 24 juli 2002, no. 200103400/1.

In het hierna volgende wordt het agrarische perceel nader omschreven.

Perceel no. 2242

Het agrarische perceel is in eigendom van de heren R.H.J.M. Wassenberg en M.A.J. Wassenberg. Op het perceel staan geen bomen. Het wordt gebruikt ten behoeve van maïsteelt. Het perceel wordt omgeven door een sloot.

Afbeelding 5: foto perceel 2242 met zicht vanaf Vloetstraat en aan rechterzijde Boekesdijk

Stap 2 Welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en wanneer

Omdat het agrarische perceel de nadere aanduiding 'agrarisch-kwekerij' heeft en er in planologisch-juridische zin bometeelt is toegestaan, is bij het onderzoek uitgegaan van de gewasbeschermingsmiddelen die in de bometeelt het meest worden gebruikt. Dat is namelijk de meest representatieve situatie. In de bometeelt worden zowel onkruidbestrijdingsmiddelen (herbiciden), schimmelbestrijdingsmiddelen (fungiciden) als insectenbestrijdingsmiddelen (insecticiden) gebruikt. Dit zijn de middelen Kenbyo, Mancozeb, Captan, Admire, Decis Micro en Dimethoaat. Dit laatste middel is het meest toxisch. Om die reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van het middel Dimethoaat. Bij gebruik van het meest giftige middel dient namelijk de grootste afstand te worden aangehouden tot een gevoelige functie. In de bometeelt wordt niet gespoten op kale bomen (zonder blad).

Stap 3 Wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen

Uit onderzoek van de Wageningen Universiteit⁵ (hierna: WUR) blijkt dat de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden met name liggen bij opname van stoffen door de huid (dermaal risico). Uit het onderzoek blijkt dat voor het middel Dimethoaat – het middel met het hoogste risico - het dermale maximale blootstellingseindpunt⁶ (=100%) niet wordt overschreden bij bespuiting op bomen met blad op een afstand van 10 m tot de laatste bomenrij.

De reden dat het maximale blootstellingseindpunt bij voornoemde afstand niet wordt overschreden, is onder meer omdat in de bomenteelt neerwaartse gespoten wordt en niet zijwaarts of opwaarts zoals in de fruitteelt. Deze spuitmethode is verder voor de kweker het meest efficiënt en effectief, omdat er zo minder spuitvloeistof verloren gaat en de bomen het meest worden geraakt met vloeistof. Bij het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen wordt uitgegaan van bespuiting met een standaard axiaalspuit en een axiaalspuit op een boomhoogte van 0-3 m respectievelijk 3-6 m. Dit zijn standaard spuitmethoden en is in het onderzoek het worst case scenario. Omdat er tevens een sloot om het perceel ligt – hoewel er thans in de winterperiode geen water in zit - moet de teler driftbeperkende spuitmethoden toepassen en teeltvrije zones hanteren. Een teeltvrije zone is een zone vanaf de sloot waarin de teler geen bomen mag telen. De bepalingen met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de open lucht staan opgenomen in het Activiteitenbesluit en zijn bedoeld om de reductie van gewasbeschermingsmiddelen in het water verder te stimuleren. Het gebruik van driftbeperkende spuitdoppen is hierbij verplicht. In de bomenteelt worden geen middelen gebruikt op kale bomen. Om die reden is de toepassing op kale bomen niet in het onderzoek betrokken.

De afstand van het agrarische perceel, waar in planologische zin bomenteelt mogelijk is, tot aan het plangebied van de beoogde woningen is ongeveer 15 m. Bij het meten is uitgegaan van de bestemmingsgrenzen van het geldende bestemmingsplan.

Stap 4 Overheersende windrichting

In verband met mogelijke verwaaiing van spuitvloeistof is de overheersende windrichting tevens van belang. De meest voorkomende windrichting in Nederland is de zuidwestelijke richting. Gezien de noordelijke ligging van de toekomstige woningen ten opzichte van het agrarische perceel, betekent dat in dit geval dat eventuele drift in hoofdzaak niet richting de woningen zal waaien.

4. Onderzoek naar een goede ruimtelijke ordening en conclusie

Zoals eerder is vermeld dient bij de vaststelling van het bestemmingsplan te worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat de bedrijfsvoering van de boomteler niet mag worden belemmerd door de beoogde woningen en dat ter plaatse van de woningen een aanvaardbaar leefklimaat aanwezig dient te zijn. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven waarom er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Zoals beschreven onder stap 3 blijkt dat een afstand van 10 meter tussen het agrarische perceel en het plangebied van de beoogde woningen toereikend is. In dat geval is er geen sprake van overschrijding van het maximale blootstellingseindpunt bij de toepassing van het

⁵ J.C. van de Zande e.a. , *Driftblootstelling binnen 50 meter van de perceelsgrens bij bespuitingen van een boomteeltperceel*, maart 2009.

⁶ Overschrijding van dit eindpunt betekent dat de huidblootstelling van mensen tot schadelijke effecten kan leiden voor de gezondheid.

meest toxische middel met toepassing van de standaard spuitmethoden. De boomteler kan zijn bedrijfsactiviteiten uitvoeren zonder dat hij in zijn bedrijfsvoering wordt beperkt. Tevens is er bij die afstand sprake van een aanvaardbaar verblijf- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde woningen. Dat is echter het worst case scenario. Vanwege de sloot rondom het agrarische perceel, dient de boomteler echter driftreducerende spuitmethoden te gebruiken, waardoor er in principe een kortere afstand mogelijk is. Aanvullend wordt opgemerkt dat reeds vanwege de aanwezigheid van de woning op het adres Vloetstraat 1, dat woonperceel grenst aan het agrarische perceel, de boomteler door de komst van de beoogde woningen niet in zijn bedrijvigheid wordt beperkt. De afstand tussen het agrarische perceel en het plangebied van de woningen is 15 meter en ligt dus verder verwijderd van het agrarische perceel dan het perceel (en bestemmingsvlak 'Wonen') van de burgerwoning aan de Vloetstraat 1. Er is dan ook op grond van het voornoemde sprake van een goede ruimtelijke ordening.

5. Hoe te regelen in het bestemmingsplan

Uit het onderzoek blijkt dat een afstand van 10 meter tussen een woning en de laatste bomenrij van een kwekerij een veilige afstand is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Vertaald naar het bestemmingsplan betekent dit dat er vanaf het bestemmingsvlak 'Agrarisch' een afstand van 10 meter moet worden aangehouden tot het bestemmingsvlak 'Wonen' of 'Tuin'. De afstand dient te worden gemeten vanaf de bestemmingsgrens, omdat de bomenteel in principe in het gehele bestemmingsvlak mag plaatsvinden.

met vriendelijke groet,

mr. H.H. Harberink